

Корисна модель відноситься до пристроїв та методів обробки даних, спеціально призначених для комерційного застосування в галузі державних фінансів, діяльності фінансово-кредитних та банківських установ і може бути використана для забезпечення проведення вигравних займів грошових коштів серед фізичних та юридичних осіб.

Вигравний займ - спосіб залучення коштів у третіх осіб на строковій платній основі для фінансування господарських потреб, котрий передбачає розподіл дивідендів між учасниками займу у випадковому порядку. Традиційно, проведення вигравного займу відбувалося на основі емісії та розповсюдженні облігацій вигравного займу - виду боргових цінних паперів, котрі гарантують їх держателю право участі у розіграшах цінних призів, аж до настання терміну погашення боргового зобов'язання. Одним із закордонних аналогів є вигравні ощадні облігації (premium savings bonds) - британські вигравні облігації, котрі продаються у поштових відділеннях, а дохід виплачують, як грошові виграти, які розігрують щомісячно. Ці облігації випускають з 1956р. з номіналом 1 фунт стерлінгів і викуповують на вимогу за їхньою номінальною вартістю [Словник сучасної економіки Макмілана. -Київ: „АртЕк”. - 2000р., стор.55]. Для розіграшу вигравних серед власників облігацій вигравного займу використовують лото-трон - механічний або електронний пристрій, котрий працює за принципом генератора випадкових чисел. Інформацію про облігації, які виграли у розіграші публікують у пресі або на сайті оператора вигравного займу. Виграші виплачуються в установах оператора вигравного займу за умови пред'явлення облігації, котра виграє в розіграші. При цьому така облігація гаситься (обрізається край, ставиться на ній штамп або інше) та вилучається з обігу.

Використання вказаних цінних паперів для обслуговування вигравного займу пов'язано з наступними незручностями (проблемами): існування незворотних фінансових та часових витрат, спрямованих на розробку дизайну облігації вигравного займу та технологій її захисту від підробок; витрат на обслуговування обігу - їх виготовлення, транспортування та утилізацію; ризик понесення збитків від фальшивомонетників; фізичний знос - втрата товарного виду облігації вигравного займу на паперовій основі та неможливість її багаторазового використання; відносно висока вартість номіналу, що перешкоджає їх масовому впровадженню і таке інше. Крім того, для держателя паперових облігацій вигравного займу існує ряд незручностей, пов'язаних з керуванням портфелем облігацій вигравного займу: відсутність можливості оперативного купити або продати облігації, не йдучи до банківської установи, обміняти їх на інші, підібрати облігації з номерами, котрі, на його думку, мають більші шанси на успішний наступний розіграш і таке інше.

Ще одним недоліком у використанні облігацій вигравного займу є законодавча база України щодо регулювання ринку цінних паперів в Україні, котра значно звужує фінансові можливості потенційних емітентів облігацій вигравного займу.

Сучасні засоби автоматизації та зв'язку дозволяють проводити готівкові та безготівкові фінансово-кредитні операції дистанційно та на бездокументній основі. Стрімке розповсюдження і популярність мобільного зв'язку, комп'ютерних технологій, засобів електронної обробки та передачі даних, призводить до необхідності створення, розвитку і удосконалення систем на їх основі.

Задача корисної моделі є удосконалення системи здійснення вигравного займу, в якій завдяки включенню центру електронної обробки даних, зв'язаного через мережу передачі даних з персональними комп'ютерами та мобільними телефонами клієнтів, а також з філіями, головною установою та сервісним центром оператора вигравного займу, призначеного для приймання усних розпоряджень клієнтів щодо управління їх ідентифікаційними електронними номерами, досягається спрощення і прискорення операцій обігу грошових коштів та ідентифікаційних електронних номерів учасників вигравного займу при підвищенні їх надійності та безпеки. Крім того, розширюється асортимент здійснюваних операцій, зокрема, забезпечується оперативна можливість обміну ідентифікаційних електронних номерів вигравного займу, формування портфелю, відповідно до ігрової та фінансової стратегії учасника займу, поповнення та зняття грошових коштів з рахунку учасника вигравного займу, оперативний доступ до статистичної інформації щодо попередніх результатів розіграшів, оперативне дистанційне керування клієнтом своїм грошовим рахунком та портфелем ідентифікаційних електронних номерів вигравного займу, що за умови платності послуг, значно підвищує прибутковість оператора вигравного займу.

Поставлена задача вирішується запропонованим способом здійснення вигравного займу на основі ідентифікаційних електронних номерів вигравного займу та запропонованою системою для його виконання, що включає автоматизоване присвоєння у випадковому порядку кожному, залученому до вигравного займу грошовому еквіваленту - 1, 2, 5, 10, 100 гривням або інше, ідентифікаційного електронного номеру, котрий являє собою комбінацію цифр, букв, цифр та букв, знаків, символів, та подальше нарахування на нього у випадковому порядку частини або всієї кількості валових дивідендів, отриманих від використання всіх залучених коштів. Дані ідентифікаційні електронні номери вигравного займу існують тільки на програмних носіях центру електронної обробки даних та не відчужуються в процесі купівлі-продажу - вони лише закріплюються за певним учасником вигравного займу, у випадковому порядку, відповідно до перерахованої учасником вигравного займу грошової суми, та засвідчують його право власності на певний грошовий еквівалент та на виграти, котрі будуть нараховані на дані ідентифікаційні електронні номери вигравного займу, відповідно до правил вигравного займу.

Для здійснення вигравного займу на основі ідентифікаційних електронних номерів вигравного займу нами була розроблена система, що включає лото-трон - пристрій для проведення розіграшу вигравних номерів та зв'язані між собою центр електронної обробки даних, який має базу даних та відповідний програмний статок, мобільні термінали у вигляді мобільних телефонів, віддалені персональні комп'ютери, сервісний центр оператора вигравного займу.

При здійсненні корисної моделі досягаються наступні технічні результати.

1. Зменшення часових витрат на проведення однієї трансакції з 2-3 хвилин (при використанні для проведення вигравного займу облігацій на паперовій або іншій матеріальній основі) до 0,01 секунди при проведенні вигравного займу на основі ідентифікаційних електронних номерів.

2. Зменшення трудовитрат працівників оператора з 2-3 людино-хвилин на одну трансакцію до нуля (так як трансакції відбуваються автоматизовано).

3. Зменшення собівартості однієї облігації з 10-30 копійок (в залежності від якості паперу та кількості і якості ступенів захисту, котрі використовуються при її виготовленні) до нуля, при використанні ідентифікаційних

електронних номерів (вартістю ділянки магнітного диску центру електронної обробки даних, котра використовується для існування одного ідентифікаційного електронного номера, знехтувано).

4. Зменшення витрат обігу (витрати на зберігання, транспортування, охорону та утилізацію облігацій на паперовій основі) до нуля. Дати коректну числову оцінку даного показника не є можливим, так як дані витрати різні в кожному конкретному випадку.

В подальшому корисна модель пояснюється за допомогою прикладу.

Приклад. Банк оголошує про початок проведення виграного займу серед населення. Для цього створюється центр електронної обробки даних, де за використанням спеціального програмного забезпечення генерується система послідовних ідентифікаційних електронних номерів виграного займу, котрі складаються із однієї букви та шести цифр. Загальна кількість таких ідентифікаційних електронних номерів, відповідно, становить 30000000 - скажімо використовується тільки 30 букв. Грошовий еквівалент одного номеру, за умовами виграного займу, становить 1 гривню. Тобто, переказавши на рахунок банку грошову суму у розмірі 100 гривень, за учасником закріплюється 100, випадково взятих із генеральної сукупності, ідентифікаційних електронних номерів виграного займу, котрі будуть приймати участь у розіграшах грошових або інших призів. Перед початком участі у виграному займі, учасник реєструється в системі: його інтерфейсу присвоюється ім'я та код доступу, ввівши який, учасник отримує право керувати своїм електронним рахунком - купувати нові та продавати старі ідентифікаційні електронні номери виграного займу, обмінювати їх, відслідковувати статистику розіграшів, поповнювати або закривати свій рахунок і таке інше.

Щотижня на телебаченні за допомогою лото-трону проводиться розіграш виграної серії та номеру. Призи нараховуються, наприклад, наступним чином: на той ідентифікаційний електронний номер, у якого співпали всі цифри та букви нараховується 10000 гривень - найбільший виграш, на номери, у яких співпали буква і 5 перших цифр нараховується 1000 гривень виграшу, на ті номери, у яких співпали буква і 4 перші цифри нараховується виграш 100 гривень, і т.д. Якщо на момент розіграшу, за певним учасником був закріплений певний вигранний ідентифікаційний електронний номер, то на його рахунок банк перераховує виграш, котрий учасник може зняти або використати на купівлю додаткових ідентифікаційних електронних номерів виграного займу. На ті виграні ідентифікаційні електронні номери, котрі на момент розіграшу не були викуплені учасниками, виграші не нараховуються. У наступному розіграші знову приймають участь всі номери, незалежно від того, чи вигравали вони до цього, чи ні.

Завдяки розробленій системі виконання виграного займу, кожний учасник отримує можливість дистанційного керування своїм портфелем ідентифікаційних електронних номерів та грошовим рахунком, котрий він використовує у виграному займі. Так учасник зі свого мобільного телефону або персонального комп'ютера надсилає електронне повідомлення в центр електронної обробки даних, котре може містити розпорядження щодо купівлі нових або продажу наявних у нього ідентифікаційних електронних номерів виграного займу, вказавши всі або лише вибрані ним для продажу, ідентифікаційні електронні номери виграного займу. Центр електронної обробки даних виконує розпорядження учасника в результаті чого змінюється стан портфелю ідентифікаційних електронних номерів виграного займу (змінюються кількість ідентифікаційних електронних номерів виграного займу, їх серії та номери) та стан грошового рахунку учасника, котрий використовується ним у виграному займі. Інформація про зміни та новий стан портфелю ідентифікаційних електронних номерів виграного займу та грошового рахунку учасника надсилається у вигляді електронного повідомлення на його мобільний телефон, адресу електронної пошти або інше.

Якщо учасник прийняв рішення про припинення своєї участі у виграному займі, він зі свого мобільного телефону або персонального комп'ютера через свій інтерфейс електронним повідомленням віддає рішення банку, банк списує з нього всі, закріплені за учасником ідентифікаційні електронні номери та виставляє їх на подальший продаж для нових учасників, а наявні на рахунку учасника кошти, учасник отримує улюбий, зручний для нього спосіб.

Таким чином, запропонована корисна модель дозволяє замінити в обслуговуванні вигранних займів такі боргові цінні папери, як облігації виграного займу, що значно спрощує та прискорює механізм проведення виграного займу при підвищенні надійності, безпеки та зниженні його собівартості. Крім того, значно розширюється асортимент, здійснюваних клієнтом операцій, що за умови платності, значно підвищує дохідність оператора виграного займу.